

СТАНОВИЩЕ

**От: доц. д-р Манол Николов Манолов, преподавател в катедра
„Психология“ на Великотърновски университет „Св.св. Кирил и
Методий“**

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.2. Психология, научна специалност: Педагогическа и възрастова психология

Автор на дисертационния труд: Фотини Илиаду

Тема на дисертационния труд: „Изследване на връзката между социалните когниции, емоциите и тревожността в юношеска възраст“

Научен ръководител: доц. д.н. Стоил Мавродиев

Получени материали: автобиография, дисертация и автореферат

I. Лични данни за докторанта

Защитата на дисертационен труд от страна на Фотини Илиаду е естествено продължение на богатия придобит опит в областта на възрастовата и педагогическа психология и по-конкретно специалната психология и педагогика. От 2015 година насам, докторантът е зает в областта на държавното образование в Гърция, като преподава литература в специалното образование.

Докторантът е с получена бакалавърска степен в областта на историята и археологията, след което надгражда своето обучение с интердисциплинарна програма по психолого-педагогическа интеграция, след което и с магистърска програма по специална педагогика в Рим, Италия. Фотини Илиаду е надградила интереса си към хуманитарните науки със специалното образование, като понастоящем работата ѝ обединява научните ѝ интереси.

Понастоящем, дисертацията представлява и логичното продължение на работата на докторанта, развивайки своите наблюдения в хипотези, съответно реализирайки и емпирично изследване, което да придаде научна стойност.

II. Структура на представената дисертация.

Предложеният за становище дисертационен труд е представен на английски език. Разгръща се в 192 страници, ведно с приложения и литература. Работата се позовава на множество източници (около 30 страници с референции), които са на гръцки и английски. Литературата по прецизен начин проследява развитието на разглеждания проблем от началото му, до наши дни. Работата е разпределена в три глави, които обхващат теоретичните постановки, прецизно разгръщат на дизайна и съответните интерпретация и анализ на резултатите от проведеното изследване. Направени са 5 публикации, които са свързани с темата на дисертационния труд.

III. Научна актуалност на разработения и изследван проблем в дисертацията

В предложената за защита дисертация, докторантът разглежда две изключително интересни теми. Едната, изключително актуална, свързана с емоционалната интелигентност и психичното здраве, а другата, вечно интересна – търсенето на идентичност и развитието в периода на юношеството.

Поставянето на проблема за психичното здраве и благополучие именно в контекста на юношеството и развитието на идентичността е добре обмислен и смислен ход от страна на Фотини Илиаду. По този начин, тя докосва някои от факторите, имащи отношение към запазването на психично здраве и благополучие.

Несъмнено е, че времето, в което живеем ни изправя пред редица предизвикателства както от гледна точка на индивидуалното развитие, така и от страната на общественото такова. Факторите, които имат отношение към формирането на психичната болест (особено в контекста на нарицателното „болести на цивилизацията“, за които се възприемат невротични състояния), следва да бъдат идентифицирани и посочвани, а посоката за работа от страна на специалистите в различните области да работят за редуциране на влиянието на тези фактори, развивайки личността.

В този смисъл, докторантът представя интересен прочит на връзката между емоционалната интелигентност като част от социалната когниция и търси връзката с психичното здраве и благополучие на деца в юношеска възраст 13-15 години.

Без съмнение, както и повечето съвременни научни данни показват, развитието на емоционалната интелигентност – търсенето и намирането на условия за акцентирането върху нея в обучителния процес – намира отражение в по-високото субективно благополучие.

IV. Основни акценти в дисертацията, научна интерпретация на автора.

Водещ акцент на представения дисертационен труд това е търсенето на връзка между емоционалната интелигентност като част от социалната когниция, влиянието на гнева и тревожността върху свързаното със здравето качество на живот.

В рамките на разработената първа глава от дисертационния труд, докторантът разгръща в съответна логическа и смислова последователност следните явления – тревожност, гняв, емоционална интелигентност, здравословен живот, здраве, свързано със здравето качество на живот. Освен представените теоретични постановки имащи отношение към разглежданите явления, докторантът е посочил и достатъчен брой научни изводи, които са част от съвременната научна литература, занимаваща се с въпроса.

От тази гледна точка, актуалната тематика е поставена за разглеждане и контекстуално в полето на съвременни научни открития имащи отношение по темата.

В следващите две глави, Фотини Илиаду разгръща своя изследователски дизайн и представя резултатите от същинското изследване.

V. Избран изследователски модел и резултати от проведеното психологичното изследване

Докторантът отделя две самостоятелни глави за разглеждането на дизайна на своето изследване, както и на представянето на получените емпирични резултати. За целите на самото изследване са използвани утвърдени и съответни на поставените цели скали – Въпросник за оценка на емоционалната интелигентност като личностна черта (TEIQue-ASF); Въпросник „Kidscreen-27“: предназначен е за оценка субективното здраве/благополучие на децата и юношите; Въпросник „SCAS“ (Спенс Скала за детска тревожност) и оценяване на тревожни разстройства; Въпросник „AESC“ (Скала за изразяване на гнева при деца). Скалите са с високи стойности на надеждност. Ползвани са с гръцки ученици в държавна гимназия.

Целта, която докторантът си поставя пред себе си е изучаването на ефекта, който тревожността, гнева и емоционалната интелигентност имат върху здравословния живот, както и свързаното със здравето качество на живот. Изследвани са 120 ученика, като подцелите, които докторантът формулира и изследователски въпроси: „Кои са факторите, които влияят върху физическото благополучие, психологическото благополучие, отношенията с родителите, автономия, социалната подкрепа, връстниците, училищната среда и на какво степен?“, „Различават ли се нагласите на подрастващите за качеството на живот според демографските фактори, пол и възраст?“.

Напълно съответно са формулирани ограниченията, които изследването ще срещне в процеса на провеждане.

VI. Научни и приложни приноси на дисертационния труд

След запознаването ми с теоретичната, методологична и изследователска част на дисертационната разработка смятам, че получените резултати имат висока научна стойност, като могат да бъдат развити и в полето на приложната психология. Като предвид ограниченията в изследването, които докторантът е отбелязал, резултатите не са с пълна представителност, но изводите са достатъчно сериозни, за да се възприемат ведно с това, което науката е открила също. По този начин, следва да се подчертае, че препоръките, които дисертацията дава относно прилагането на програми за промоция и повишаване на психичното здраве са ключ към развиването на успешната личност, преживяваща по-високо благополучие и с по-нисък риск от развитие на тревожно разстройство.

Като най-значим принос на докторанта, следва да се представи обобщения модел за изследване, който може да бъде приложен освен за гръцката, то и за други образователни системи. Предизвикателство би било провеждането на крос-културално изследване на тази тема, като извадката бъде сравнена с такава в българска гимназия.

Оттам-насетне, богатият опит на докторанта в образователната система може да се надгради със създаване на метод на база данните, който да повишава психичното благополучие, съответно да бъде направено ново изследване след определено време, което да потвърди ефективността на съответния метод.

VII. Мнения и препоръки

Изборът на актуална тема, която е изследвана грамотно с подходящ подход, ползвайки утвърдени методики във възрастта, която е ключова относно развитието на идентичност при юношите, свидетелства както за опита на докторанта, така и за погледа му в перспектива.

Изследването, което е представено е в по-голяма степен насочено към надграждане на науката, но полето за развитие върху достигнатите изводи е много широко, което вероятно вече е възприето като предизвикателство от страна на докторанта.

Разбира се, ясно са представени и предизвикателствата, с които докторантът би надградил дисертацията, а именно изследване на по-широка гама от ученици, с които да обогати и валидира данните за гръцка извадка. От друга страна е възможно надграждането на изследването с модел за мониторинг на психичното здраве, съответно субективното

благополучие сред юноши. Всичко това, убеден съм, докторантът ще включи в своята бъдеща работа.

VIII. Заключение

Задълбоченото ми запознаване с така предложената дисертационна разработка на тема: „Изследване на връзката между социалните когнитии, емоциите и тревожността в юношеска възраст“, както и впечатленията ми от теоретичните и изследователски компетенции на автора, дават основание да я оценя положително.

Теоретико-научните приноси, които носят резултатите, реализираното изследване и безспорната перспектива, ми помагат с убеденост да предложа на уважаемото научно жури да присъди на докторанта Фотини Илиаду, образователната и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.2. Психология, научна специалност: Възрастова и педагогическа психология.

10.01.2023 година

Член на научно жури:

/доц. д-р. Манол Манолов/

SCIENTIFIC JURY MEMBER'S OPINION

By: assoc. prof. Manol Nikolov Manolov, PhD, lecturer at Psychology Department, St. Cyril and St. Methodius, University of Veliko Tarnovo, Veliko Tarnovo, Bulgaria

Member's opinion is about: PhD thesis for acquiring of educational and scientific degree "doctor", scientific field 3. Social, economic, and legal sciences, professional field: 3.2. Educational and developmental psychology.

PhD Thesis author: Foteini Iliadou

PhD Thesis theme: "An exploration of the relation between social cognition, emotion and anxiety among teenagers"

Scientific Supervisor: assoc. prof. Stoil Mavrodiev, PhD, D.Sc.

Thesis materials: brief CV, PhD abstract, PhD thesis

I. Personal information about PhD student

The defence of a dissertation by Foteini Iliadou is a natural sequel of the rich acquired experience in the field of developmental and pedagogical psychology and more specifically, special psychology and pedagogy. Since 2015, the PhD student is part of public education in Greece, teaching literature in special education classes.

The PhD candidate holds a bachelor's degree in history and archaeology, then builds on his studies with an interdisciplinary program in psycho-pedagogical integration, followed by a master's program in special pedagogy in Rome, Italy. Foteini Iliadou has built on her interest in the humanities with special education, and her work now combines her scientific interests.

At present, the dissertation represents the logical continuation of the doctoral students work, developing his observations into hypotheses, correspondingly realizing an empirical study that would add scientific value.

II. Structure of PhD thesis

The dissertation work proposed for opinion is presented in English. It unfolds in 192 pages, along with appendices and literature. The work refers to numerous sources (about 30 pages of references) which are in Greek and English. The literature precisely traces the development of the considered problem from its beginning to the present day. The work is divided into three chapters, which cover the theoretical statements, the precise deployment of the design and the corresponding interpretation and analysis of the results of the conducted research. Five publications have been made which are related to the topic of the dissertation work.

III. Scientific relevance of the developed and researched problem

In the dissertation proposed for defence, the PhD student examines two extremely interesting topics. One, extremely relevant, related to emotional intelligence and mental health, and the other, eternally interesting - the search for identity and development in the period of adolescence.

Placing the issue of mental health and well-being precisely in the context of adolescence and identity development is a well thought out and meaningful move on Foteini Iliadou's part. In this way, it touches on some of the factors relevant to maintaining mental health and well-being.

There is no doubt that the time in which we live presents us with several challenges both from the point of view of individual development and from the side of social development. The factors that are relevant to the formation of mental illness (especially in the context of the so-called "diseases of civilization", for which neurotic conditions are perceived) should be identified and indicated, and the direction for work by specialists in the various fields to work to reduce the influence of these factors, developing the personality.

In this sense, the doctoral student presents an interesting reading of the relationship between emotional intelligence as a part of social cognition and seeks the relationship with the mental health and well-being of children in the adolescent age of 13-15 years.

Undoubtedly, as most modern scientific data show, the development of emotional intelligence - the search and finding of conditions for emphasizing it in the educational process - is reflected in higher subjective well-being.

IV. Main accents of the dissertation, scientific interpretation of the author.

The leading emphasis of the presented dissertation work is the searching for a relationship between emotional intelligence as a part of social cognition, the influence of anger and anxiety on health-related quality of life.

Within the framework of the developed first chapter of the dissertation, the doctoral student unfolds in a relevant logical and meaningful sequence the following phenomena - anxiety, anger, emotional intelligence, healthy life, health, health-related quality of life. In addition to the presented theoretical propositions related to the considered phenomena, the doctoral student has also indicated enough scientific conclusions, which are part of the modern scientific literature dealing with the issue.

From this point of view, the current topic is placed for consideration and contextually in the field of modern scientific discoveries related to the topic.

In the next two chapters, Foteini's Iliadou unfolds his research design and presents the results of the actual research.

V. Research design and results of the psychological research

The PhD student devotes two separate chapters to the consideration of the design of his research, as well as to the presentation of the empirical results obtained. For the purposes of the research itself, approved and appropriate scales were used - Questionnaire for the assessment of emotional intelligence as a personality trait (TEIQue-ASF); "Kidscreen-27" questionnaire: designed to assess the subjective health/well-being of children and adolescents; SCAS (Spence Child Anxiety Scale) questionnaire and assessment of anxiety disorders; AESC (Anger Expression Scale in Children) questionnaire. The scales have high reliability values. They are used with Greek students in a state high school.

The goal that the doctoral student sets before himself is the study of the effect that anxiety, anger, and emotional intelligence have on a healthy life, as well as health-related quality of life. 120 students were studied, with the sub-goals that the PhD student formulated and research questions: "What are the factors that influence physical well-being, psychological well-being, relationships with parents, autonomy, social support, peers, school environment and to what extent?"; "Do Adolescents' Attitudes About Quality of Life Differ by Demographic Factors, Gender, and Age?". The limitations that the research will encounter in the process of implementation are formulated accordingly.

VI. Scientific and applied contributions of the PhD thesis

After my acquaintance with the theoretical, methodological and research part of the dissertation, I believe that the obtained results have a high scientific value and can be developed in the field of applied psychology. The limitations of the study, which the PhD student noted, the results are not fully representative, but the conclusions are strong enough to be taken alongside what science has also discovered. Thus, it should be emphasized that the recommendations that the dissertation gives regarding the implementation of programs for the promotion and enhancement of mental health are key to developing the successful personality, experiencing higher well-being and with a lower risk of developing an anxiety disorder.

As the most significant contribution of the doctoral student, the generalized research model should be presented, which can be applied not only to the Greek, but also to other educational systems. A challenge would be to conduct a cross-cultural study on this topic, comparing the sample with one in a Bulgarian high school.

From there, the rich experience of the doctoral student in the educational system can be built on by creating a method based on the data that increases mental well-being, respectively, a new study can be done after a certain time to confirm the effectiveness of the respective method.

VII. Opinion and recommendations

The choice of a current theme that is competently researched with an appropriate approach, using established methodologies in an age that is key to identity development in adolescents, testifies both to the experience of the doctoral student and to his perspective.

The research that has been presented is to a greater extent aimed at upgrading science, but the field of development on the conclusions reached is very wide, which is probably already perceived as a challenge by the doctoral student.

Of course, the challenges with which the doctoral student would build on the dissertation are also clearly presented, namely researching a wider range of students with which to enrich and validate the data for a Greek sample. On the other hand, it is possible to upgrade the study with a model for monitoring mental health, respectively subjective well-being among adolescents. All this, I am sure, the doctoral student will include in his future work.

VIII. Conclusion

My in-depth acquaintance with the thus proposed dissertation development on the topic: "Investigating the relationship between social cognitions, emotions and anxiety in adolescence", as well as my impressions of the author's theoretical and research competencies, give me reason to evaluate it positively.

The theoretical-scientific contributions brought by the results, the realized research and the indisputable perspective help me with conviction to propose to the respected scientific jury to award the doctoral student Fotieni Iliadou, the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 3. Social, economic, and legal sciences, Professional direction: 3.2. Psychology, scientific specialty: Educational and developmental psychology.

10.01.2023

Member of scientific jury:

/assoc. prof. Manol Manolov, PhD/